

Kansalaisvalppaus

Ihmiset luulevat, että jos poliisien valtuuksia lisätään ja kansalaiset ilmiantavat rikollisia, Suomesta tulee automaattisesti Stalinin aikainen tai Pohjois-Korean kaltainen kyttääjien yhteiskunta. Tämä sekä se, että rikollisista vasikoiminen on huono asia, ovat myyttejä. Millä tavalla rikollisen paljastaminen on huono asia? Kumpi on parempi? Se että naapuritalossa kasvatetaan kannabista, ja oma teini-ikäinen lapsesi saattaa sitä kautta joutua tekemisiin huumeiden kanssa, vai se että ilmiannat kasvattajan ja siten vähennät lapsesi mahdollisuutta joutua huumeiden kanssa tekemisiin? Tai että naapuristossa pyörii kaikkien tuntema jengi, joka tekee automurtoja ja muuta ilkeävaltaa, mutta kun poliisi tulee kyselemään, kukaan ei ole nähnyt mitään. Kumpi on tärkeämpää, sinun omaisuutesi ja lastesi hyvinvointi vai rikollisten hyvinvointi? Kumpia haluat suojella, lapsiasi vai rikollisia?

Bangkok Post -lehdessä oli artikkeli paikallisista rattijuoppo ratsioista. Poliisit pysäyttävät autoja pääkatujen varrella, joten puhallusta odottava autojono on usein erittäin pitkä. Taksikuskit kävelevät autojonon vierellä etsimässä rattijuoppoja ja pientä korvausta vastaan ajavat näiden auton poliisien ohi. Jos joku rattijuoppo ajaa ratsian jälkeen kolarin, se on myös taksikuskien kontolla.

Sama pätee myös Suomeen. Jos emme ilmianna huumeidiileriä, jonka myymien huumeiden yliannostukseen joku kuolee, olemme tavallaan osasyllisiä tämän kuolemaan. Kyse ei ole vain kuolemista, vaan monien henkilöiden ja perheiden elämän tuhoamisesta. Emme voi ajatella, että huumeet ovat vain pienimuotoista kokeilua. Monen nuoren elämä on lähtenyt tuhonkierteeseen "harmittomasta" kevyiden huumeiden kokeilusta. Miltä tuntuisi, jos tiedät diilerin omassa rapussasi, mutta et tee mitään, ja sitten oma lapsesi kuolee yliannostukseen tässä huumeluolassa?

Seura tekee kaltaisekseen. Siksi on ensiarvoisen tärkeää pitää oma naapuristo puhtaana huumeista ja pilkkurikollisuudesta. Näin parannat ainakin hieman omien lastesi mahdollisuutta välttää joutumasta niihin mukaan. Ja voit olla ylpeä itsestäsi, että olet ainakin yrittänyt tehdä oman osuutesi.

Suomen huumetilanne 2013

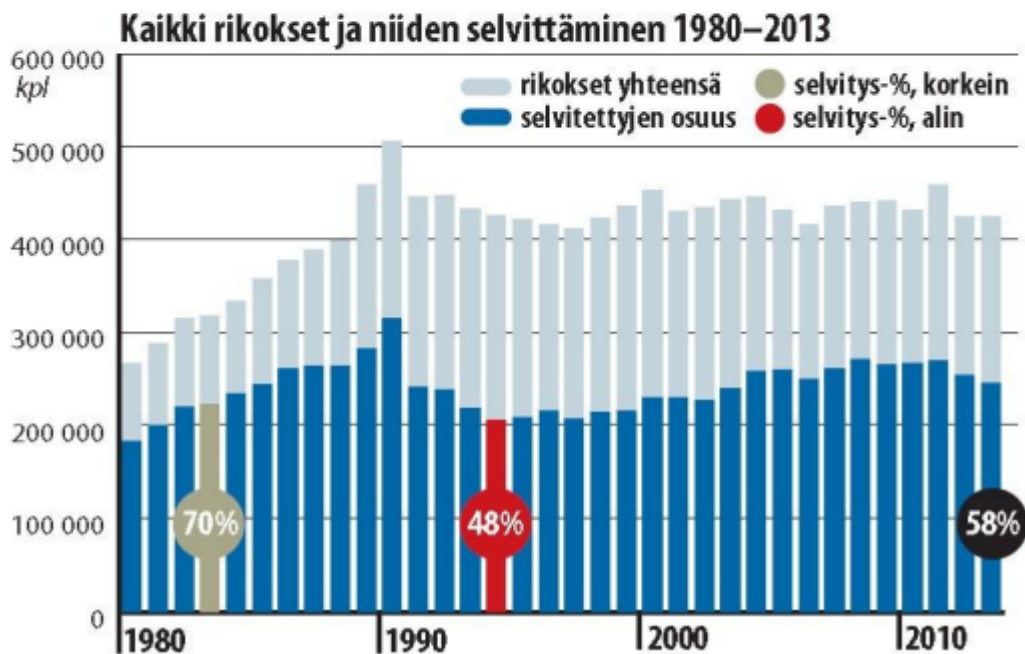
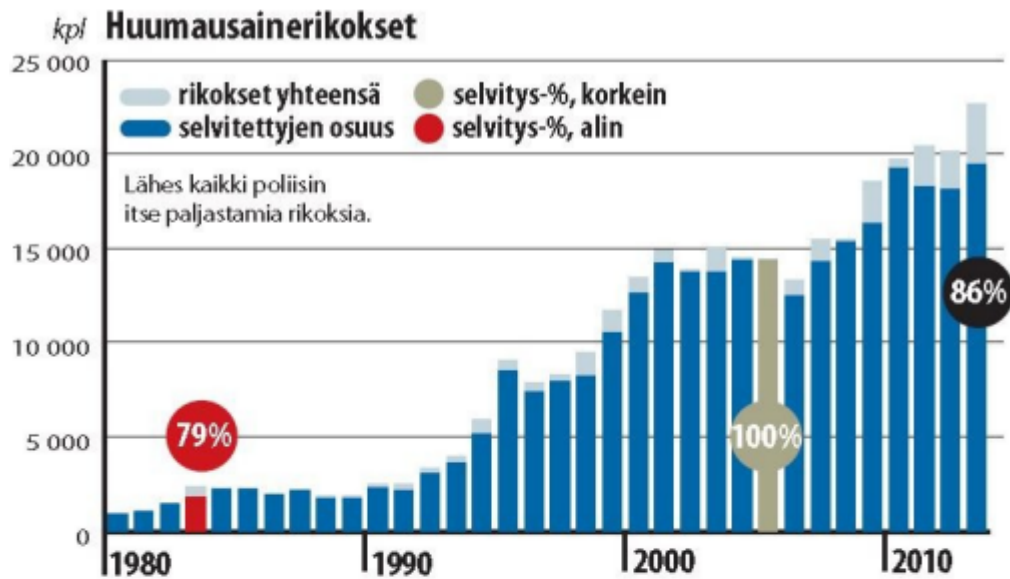
Tiivistelmä THL:n vuoden 2013 raportista: *Joskus kannabista on kokeillut viimeisimmän väestökyselyn mukaan 17 prosenttia suomalaisista. Kokeilut painottuvat nuorempiin ikäluokkiin. 15–34 vuotiaista edellisen vuoden aikana kannabista on käyttänyt 12 prosenttia.*

Valtakunnallisen kouluterveyskyselyn mukaan laittomia huumeita on ainakin kerran elämässään kokeillut 9 prosenttia peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaista, 13 prosenttia lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ja 21 prosenttia ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista.

Päihdehuollon huumeasiakkaat olivat pääosin miehiä (68 %) ja valtaosin 20–34-vuotiaita (62 %). Asiakkaiden koulutustaso oli matala ja työttömyys yleistä (59 %).

Joka kymmenes oli asunnoton. Suurin osa huumeasiakkaista oli ollut jo aiemmin päihdehoidossa (87 %) ja käyttänyt huumeita myös pistämällä (74 %). Opioidikorvaushoidossa oli vuonna 2011 noin 2400 asiakasta. Suomessa väärinkäytetään synteettisiä lääkeopioideja, erityisesti buprenorfiinia. Buprenorfiinia ja metadonia käytetään sekä laittomana päihteenä että lääkärin ohjeiden mukaan vierotus- tai korvaushoitolääkkeenä.

Huumekuolemien määrä on kasvanut. Vuonna 2011 Tilastokeskuksen kuolinsyytilaston mukaan huumeisiin kuoli 197 henkilöä, kun vuonna 2010 vastaava luku oli 156.

Oheinen kaavio näyttää hyvin, kuinka huumeaineriikokset ovat lisääntyneet räjähdysmäisesti 1990 luvulta lähtien. Kiitokset poliisille erittäin korkeasta selvitysprosentista, vaikkakin viime vuosina se on laskenut, mikä luultavasti johtuu huumerikosten määrän kohoamisesta ja poliisien resurssien vähentymisestä.

Alempi kaavio taas osoittaa, että poliisille olisi kaikki apu tarpeen. Molemmista kaavioista näemme nykyisen tilanteen ja sen mihin suuntaan olemme menossa. Suunta ei tule paranemaan itsestään eikä poliiseja ja heidän oikeuksiaan vähentämällä. Muutos tapahtuu ainoastaan kovilla otteilla. Onko rikoksista vapaa Suomi sinulle tärkeä arvo? (Kaaviokuvat: *Etelä-Suomen Sanomat ja Tilastokeskus.*)

Kansalaisvastuu

Jos emme lisää poliisin valtuuksia ja ilmianna rikollisia, millä keinoin kuvittelemme pystyvämme pysäyttämään huumeet ja ulkomaiset rikollisverkostot, joiden määrä kasvaa kovaa vauhtia? Jos jatkamme rikollisten suojelua, johtaako se asioiden paranemiseen itsestään vai niiden pahenemiseen?

Poliisien määrää ja valtuuksia on viime vuosina vähennetty. Mielestäni niitä tulisi lisätä ainakin väliaikaisesti, jotta Suomi voidaan puhdistaa vakavasta rikollisuudesta. Lakeja voidaan myöhemmin lieventää, kun tilanne on saatu hallintaan. Kun kansalaiset auttavat poliisia pitämällä silmänsä auki omassa ympäristössään, puhdistuminen nopeutuu merkittävästi. On tärkeää painottaa, että kyse ei ole naapurin kyttämisestä, vaan vakavan rikollisen toiminnan ilmiantamisesta. Suurin osa ihmisistä ymmärtää näiden eron.

Törkeän rikoksen ilmoittamatta jättäminen on rikos

Suomen rikoslain 10 §:n (24.7.1998/563) mukaan henkilö, joka tietää esimerkiksi murhan, törkeän pahoinpitelyn, törkeän huumausainerikoksen, ihmiskaupan, raiskauksen tai muun vakavan rikoksen olevan hankkeilla eikä ajoissa ilmoita siitä viranomaiselle tai sille, jota vaara uhkaa, syyllistyy törkeän rikoksen ilmoittamatta jättämiseen. Tästä voidaan tuomita sakkoon tai enintään kuuden kuukauden vankeuteen. (9.7.2004/650)

Toisin sanoen: teemme itse rikoksen, jos jätämme ilmoittamatta törkeästä rikoksesta. Vaikka rikos ei täyttäisi törkeän rikoksen tunnusmerkistöä, on vähintäänkin eettisesti väärin olla kertomatta siitä viranomaisille. Lähes jokainen ilmoittaisi murhasta tai muusta vakavasta rikoksesta – nyt on aika alentaa kynnystä myös muiden vakavien rikosten osalta.

Jos tiedät rikollisesta toiminnasta, voit pysähtyä miettimään, ketä se vahingoittaa, miten ja kuinka paljon. Ja jos rikos kohdistuisi sinuun tai perheeseesi, toivoisitko, että joku olisi ilmiantanut tekijän jo ennen rikoksen tapahtumista? Tämän ajattelun avulla voi usein arvioida, onko teko ilmiantamisen arvoinen.

Suomessa on jo nyt mahdollista tehdä nimettömiä ilmiantoja verottajalle, tullille ja poliisille muun muassa nettirikoksista, veronkierrosta, harmaasta taloudesta, rahanpesusta ja muista rikoksista. Kyse ei siis ole mistään uudesta käytännöstä, vaan jo olemassa olevan toimintamallin väliaikaisesta laajentamisesta, jotta rikollisuudesta päästäisiin eroon nopeasti ja tehokkaasti.

Itsekkyyks näkyy tässäkin asiassa. Ihmiset soittavat poliisille herkästi meluavista naapureista. Myös naapureiden roskaisista pihoista, jotka häiritsevät omaa silmää, ilmoitetaan rakennusvalvontaan jatkuvasti. Omaa mukavuutta häiritsevät puoliturhat asiat ilmiannetaan, mutta huumeidiilereiden ja muiden vakavien rikollisten annetaan usein olla rauhassa.

Jos haluamme edes pienen mahdollisuuden puhdistaa Suomen huumeista ja ulkomaisista rikollisjärjestöistä – ja ennen kaikkea tehdä Suomesta maan, joka ei houkuttele rikollisuutta –

meidän on uskallettava käyttää kovempia keinoja. Kun nurkat on kerran kunnolla siivottu, niitä on huomattavasti helpompi pitää puhtaina myös pienemmällä vaivalla ja resurssimäärällä.

Kun rikoksista annettujen tuomioiden kovuutta ja Suomen vankilaoloja verrataan erityisesti itäblokin maihin, Suomi näyttää rikollisen paratiisilta. Me suorastaan houkuttelemme rikollisia.

Talousrikokset

Jos joku veroilmoitusta tehdessään ”unohtaa” kuittien joukkoon muutaman sinne kuulumattoman kuitin ja saa näin hieman enemmän verovähennyksiä, se ei kaada maata. Monien ihmisten ja yritysten on lähes pakko harrastaa pientä vilppiä, jotta viivan alle jäisi edes jotakin. Tällainen toiminta on tavallaan myös kansalaistottelemattomuutta, jolla protestoidaan korkeita veroja vastaan. Ihmiset ovat kurkkua myöten täynnä jatkuvaa veronkiristystä ja verovarojen tuhlausta, ja pieni veronkierto on monille keino pistää edes hieman kampoihin.

Jos verotus muutettaisiin kohtuulliseksi eikä valtiovalta tuhlaisi verovaroja turhiin asioihin, noin 90 % kansalaisista ja yrityksistä maksaisi veronsa ilolla. Tällöin verokeinottelu ja veronkierto vähenisivät luonnollisella tavalla, ja samalla valtiolle kertyisi enemmän verotuloja.

Emme voi olettaa kansalaisten olevan pyhimyksiä. Pientä vilppiä ja suoja tiellä punaista päin kävelyä tulee aina tapahtumaan. Mutta missä kulkee raja kansalaistottelemattomuuden, harmittoman vilpin ja törkeän rikollisen toiminnan välillä? Veronkierto muuttuu törkeäksi rikolliseksi toiminnaksi silloin, kun kyse on suurista rahasummista ja systemaattisesta toiminnasta vuodesta toiseen. Annetaan sen olla, jos joku myy muutaman sangollisen mustikoita eikä maksa siitä veroja. Maalaisjärki käteen myös näissä asioissa.

Talousrikokset – harmaa talous, ympäristörikokset ja veronkierto – ovat ilmiäntämisen kannalta kaikkein ongelmallisimpia. Vuonna 2011 valtiolta jäi harmaan talouden vuoksi saamatta verotuloja noin 13 miljardia euroa. Kyse on valtavasta summasta. Tosin verrattuna moniin muihin EU-maihin Suomi on tässäkin asiassa mallimaa. Varovaisten arvioiden mukaan EU-alueella jää vuosittain yli 3 000 miljardia euroa tuloja verottamatta ja yli 1 000 miljardia euroa verotuloja perimättä. Tämä on valtava lovi valtioiden selkärangassa.

Monet suuret yritykset syylistyvät harmaaseen talouteen ja systemaattiseen veronkiertoon. Onko tämä oikein tavallisia lainkuuliaisia kansalaisia kohtaan? Duunarit, mummot ja papat maksavat pienistä palkoistaan ja eläkkeistään veronsa aika tunnollisesti, kun samaan aikaan suuret yritykset pimittävät veroja minkä ehtivät. Nämä menetetyt miljardit ovat meiltä kaikilta pois.

Wikipedian mukaan EU-maiden käyttämien arviointilaskelmien perusteella Suomen vuotuinen verovaje on 4,6–7,7 miljardin euron välillä. Jos saisimme edes osan harmaasta taloudesta ja pahimmasta veronkierrosta kuriin, Suomen kestävyysvaje korjautuisi merkittävästi, eikä meidän tarvitsisi ottaa niin paljon lisää velkaa. Vuonna 2014 valtio otti yli seitsemän miljardia euroa uutta lainaa.

Ymmärrän, että veronkierto ja talousrikokset ovat arkoja aiheita. Mutta kumpi on parempi Suomelle ja sen kansalaisille: se, että annamme talousrikollisten puuhailla rauhassa, harmaan talouden pyöriä ja törkeiden veronkiertäjien varastaa yhteisiä varojamme – vai se, että laitamme heidät kuriin? Eläkkeesi, lastesi ilmainen koulutus, terveydenhuolto ja monet muut itsestään selvät edut ovat vaarassa osittain juuri näiden ongelmien takia.

Ongelmallista

On suuri ero siinä, kyttääkö valtio kansalaisten jokaista tekoa vai puuttuuko se vain törkeisiin rikoksiin. Jos esimerkiksi veronkierron estäminen viedään liian pitkälle, toiminta muuttuu ahdistavaksi poliisivaltioksi. Rikollisuuden ehkäiseminen vaatii tiettyä joustavuutta. Aivan pienistä rikkeistä – vaikka ne olisivat tahallisia – ei pidä langettaa suhteettomia rangaistuksia.

Jos kirpputorimyyntiä tai pullonpalautusta aletaan kytätä ja verottaa pienintä yksityiskohtaa myöten, koko maan henki ja vire kärsivät. Meidän on luotava yhteiskunta, jota kansalaiset eivät pelkää tai vihaa, vaan jota he arvostavat. Entisessä Neuvostoliitossa kontrolli meni liian pitkälle, ja siksi kansalaiset vihasivat järjestelmää. Yhteistyö ei synny pelolla. Rikollisuuden estämisessä on keskityttävä vakaviin rikoksiin. Kun kansan arvopohja nousee koulutuksen ja esimerkin avulla, yhteiskunta ohjaa itse itseään.

Kova hinta

Isoja talousrikollisuutta tehdään ahneuden takia, mutta myös usein siksi, että pärjäisimme, tarkoittaa usein sitä, ettemme ole tarpeeksi viisaita tai taitavia pärjätäksemme rehellisin keinoin. Joudumme varastamaan valtiolta selvitäksemme. Tämä johtaa helposti kierteeseen, jossa joka vuosi on varastettava enemmän. On vaikea kokea menestyksensä olevan aidosti ansaittua, jos sen eteen on käytettävä laittomia keinoja.

Moni talousrikollinen ei itse edes huomaa, kuinka kovan hinnan hän maksaa toiminnastaan. Kun poliisilta tulee kirje, niin sydän muljahtaa ja kylmä hiki nousee pintaan. Tunne on kuin elokuvassa, jossa poliisi koputtaa oveen ja rikollinen avaa sanoen: "Olenkin jo odottanut teitä." Poliisin saapumiseen liittyy jopa helpotus – vihdoinkin unettomat yöt, jatkuva pelko ja olkapään yli vilkuilu ovat ohi.

Huijaamisen aiheuttama jatkuva stressi on ajanut monia yrittäjiä ja rikollisia turvautumaan rauhoittaviin lääkkeisiin, alkoholiin tai huumeisiin. Ahdistus, pelko ja uupumus heikentävät

myös yritystoimintaa ja tulosta. Usein se säästö, jonka yritys saavuttaa huijaamalla, menetetään heikkona johtamisena, virheinä ja huonona jaksamisena. Alkoholisoituminen, stressi ja jatkuva pelko rapauttavat myös terveyttä. Lopulta kovimman hinnan kieroilusta maksaa aina huijari tai rikollinen itse.

Itsensä huijaaminen on kaikkein helpointa.

UAD-malli.org